

DO 11.03.10 — 20U
RELIEKEN. ECHT OF VALS?

MARK VAN STRYDONCK

(MET PLAATSBEZOEK)

BOEIENDE
VERTELLINGEN
UIT DE COULISSEN
VAN HET MECHELSE
ERFGOED

Samenvatting

Heiligen en heiligenlevens hebben een diepe stempel gedrukt op de West-Europese cultuur. Niet enkel hebben generaties Europeanen hun voornaam te danken aan heiligen, heiligen hebben doorheen de geschiedenis ook een sterk maatschappelijk belang gehad. Hele gemeenschappen schaarden zich rond “hun” heilige zowel bij vreugde als bij tegenspoed. Er werden feesten en kermissen georganiseerd op de feestdag van de patroonheilige van een vereniging of dorp. Bij ziekte en epidemieën werd aan de heilige om bijstand gevraagd. Zelfs nu nog, in onze geseclariseerde wereld, komen we heiligen overal tegen. De toeristische sector heeft hen ontdekt en organiseert nu heiligenwandelingen en heiligenroutes. Dit alles duidt op de diepe verbondenheid, zelfs over religies heen, van heiligen met onze cultuur.

De vraag blijft natuurlijk wie deze heiligen waren. We beschikken over teksten, maar zijn die wel betrouwbaar? Doorheen de ganse wereldgeschiedenis dienden vele “historische” geschriften eerder de toenmalige politiek dan de studie van onze voorouders. Daarenboven zijn vele vitae (heiligenlevens) lang na de dood van heilige op papier gesteld en zijn ze vooral het resultaat van het opschrijven van volksverhalen.

In de studie die wij aangevat hebben zijn we daarom vertrokken vanuit een ganz andere benadering namelijk: wat kan er nog objectief gemeten worden aan de overblijfselen van de “heiligen” en wat kunnen wij daaruit leren. Tevens wilden we een onderscheid maken tussen wat we de “lokale” en de “internationale” heiligen noemen. De eerste groep omvat heiligen die enkel regionaal belang hebben. Met de andere bedoelen we heiligen die over gans de Christenheid vereerd worden. Met dit uitgangspunt komt men al gauw terecht bij de relieken: de overblijfselen van de “heiligen”. Dit schept dan weer andere problemen. Niet alle geloofsgemeenschappen zijn bereid hun relieken ter beschikking te stellen voor wetenschappelijk onderzoek. Toch is er een duidelijke mentaliteitsverandering waar te nemen. Vele religieuzen gaan er nu van uit dat het idee achter de heilige belangrijker is dan de heilige zelf en zijn dan ook minder bevreesd dat er een “vals” relikwie wordt ontdekt. Dat de idee belangrijker is dan de heilige zelf is trouwens volledig in overeenstemming met de middeleeuwse gedachte zoals we tijdens de voordracht aantonen. Verder hebben we ons onderzoek toegespitst op de “lokale heiligen” omdat die enerzijds het belangrijkste zijn voor de lokale gemeenschappen en anderzijds het minst te lijden hebben gehad van de reliekhandel met al de excessen daaraan verbonden.

Wij zijn niet de enigen in Europa die met dit soort onderzoek bezig zijn, maar ons onderzoek is wel het eerste gestructureerd onderzoek geweest dat verder gaat dan enkel maar het verschaffen van een absolute ouderdom van de relikwieën. De resultaten zijn, in de positieve zin, verassend. Ondanks de beperkingen van het onderzoek (het is natuurlijk onmogelijk om op skeletresten een naam te kleven, wij kunnen ze enkel identificeren en dateren) komt er toch een patroon te voorschijn dat ons inzichten verschaft in de leef- en denkwereld van onze voorouders.

Dit onderzoek kwam tot stand door een samenwerking van het KIK-IRPA en het VIOE.

Meer informatie vind je in het boek 'Relieken. Echt of vals?'

De resultaten van het volledige onderzoek staan gebundeld in het boek 'Relieken. Echt of vals?', uitgegeven door het Davidsfonds/Leuven (197 p., 16,5 x 24 cm, rijk geïllustreerd, kleurendruk, 24,95 euro).

Het boek bestellen kan je online op www.davidsfonds.be. Of leen het boek uit in de bib. Meer info op www.mechelen.be/bibliotheek.

Meer te beleven tijdens Erfgoeddag in Mechelen en regio!

Relicten en relieken, waar of vals ?

Onthullende verhalen over vermeende stadslegenden, over 'fake' historische personages en monumenten tieren welig in Mechelen. We brengen op Erfgoeddag oude volksdevotie en plaatselijke gebruiken aan het licht. Een stadgids leidt je rond door de oude hoofdstad van de Nederlanden: de Heerlijkheid Mechelen, waar je kennis maakt met enkele gekende, maar ook minder gekende onthullende verhalen.

Mechelse Gidsenbond
om 10, 13 en 15 uur - maximum 25 plaatsen
reservatie nodig: UiT In Mechelen, uit@mechelen.be ; +32 70 22 28 00

Relikwieën, Echte bemiddelaars tuss en hemel en aarde

Relikwieën zijn al eeuwenlang het voorwerp van discussie: zijn ze echt van deze of gene heilige, of heeft een naarstige gelovige (vaak letterlijk) een handje toegestoken? En hoe hebben we echt zekerheid over de oorsprong van deze krachtige geloofsvoorwerpen? Deze expo leidt je in de wondere wereld van het geloof in het vermogen van deze 'bemiddelaars'. Je moet het zien om het te geloven!

Gemeente Heist-op-den-Berg, Heemkundig museum
Kerkplein 24 , 2220 Heist-op-den-Berg
doorlopend open tussen 10 en 18 uur

Het religieuze verleden van Peulis in beeld

Van volksdevotie ging vroeger een enorme (aantrekkings)kracht uit. Mensen trokken er massaal op uit om hun geloof te belijden en te tonen, ook aan de schapen die 'dwaalden'. Hiervan getuigen foto's van processies en bedevaarten, de bouw en het gebruik van de Lourdesgrotten en de kapellen... Tastbare, echte bewijzen van geloven, uit vroeger tijden.

Gemeente Putte, Sint-Jo zefskerk van P eulis
Peulisstraat , 2580 Putte
contact erfgoeddag: +32 494 51 56 31
doorlopend open tussen 10 en 18 uur

De verborgen kanten van het religieuze Peulise erfgoed

Tijdens deze wandeling doorheen de parochie Peulis ontdek je de verborgen, minder zichtbare kanten van het Peulise religieuze erfgoed. Zo kom je te weten dat er in de Peulise kapellen namaakbeelden staan en dat de echte op een andere locatie worden bewaard. Ook een drietal Lourdesgrotten worden bezocht. Over het hoe en waarom kom je op Erfgoeddag alles te weten.

Ook voor kinderen is het een aangename en leerrijke wandeling. Er is voor hen bovendien een smakelijke verrassing voorzien!

Sint-Jo zefskerk van P eulis
Peulisstraat , 2580 Putte
contact erfgoeddag: +32 494 51 56 31
doorlopend open tussen 10 en 18 uur, begeleide wandeling om 14 uur

Meer details vind je op www.erfgoedcelmechelen.be of in de brochure

Meer te beleven tijdens Erfgoeddag in Brussel!
In het KIK kom je meer te weten over kunstvervalsingen.

**Jef van der Veken: meestervervalser of meesterlijk restaurateur?
Over de Rechtvaardige Rechters en Maria Magdalena.**

Maak kennis met het onderzoek naar twee topwerken van Jef Van der Veken: de kopie van de 'Rechtvaardige Rechters' en de Maria Magdalena, naar Rogier Van der Weyden. Langsheen het restauratieatelier voor schilderijen, het atelier voor wetenschappelijke beeldvorming met infrarood- en röntgenapparatuur en het laboratorium voor picturale technieken bieden we je een blik achter de schermen van kunstvervalsing en haar ontmaskering. Dit is een verhaal over hyperrestauratie, valse craquelures en verborgen inscripties. Speur mee: wat is vals, wat is echt?

In de ateliers en de laboratoria worden jong en oud betrokken bij de speurtocht die moet leiden naar de ontknoping: gaat het om een meesterlijk vervalser of een meesterlijk restaurateur?

Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
Jubelpark (ingang via Renaissancelaan) 1, 1000 Brussel
doorlopend open tussen 10:00 en 17:00 uur

Meer details vind je op www.erfgoeddag.be of in de brochure